

Digitalizácia je fenomén, ktorý v súčasnosti zasahuje do všetkých oblastí života spoločnosti. Pod týmto pojmom pritom nemáme na mysli iba technologické procesy spojené s transformáciou predchádzajúcich analógových foriem zaznamenaného poznania na digitálne médiá, čo samo osebe následne prináša možnosti digitálneho spracovania a prenosu takto transformovaných dát. V širšom kontexte si pod digitalizáciou môžeme predstaviť aj celkovú zmenu komunikačnej paradigmy spoločnosti, keď sa všetky formy komunikačných aktivít, oficiálne aj súkromné, presúvajú do digitálneho prostredia a majú za následok to, že sa všetka komunikácia - tá dôležitá, ktorá si zasluhuje archiváciu, aj tá podenková, ktorá má význam pre pár ľudí a v okamihu, keď sa realizuje - uchováva pre budúcnosť.

Generácie, ktoré vyrastali v druhej polovici 20. storočia, ešte pred nástupom digitálnej revolúcie, majú niekedy problém pochopiť d'alekosiahly dosah tejto zmeny, a zároveň majú tendenciu ju zľahčovať, bagatelizovať či dokonca zveličovať jej negatívne stránky. Iste, okamžitá dostupnosť informácií cez globálne siete a ich nástroje nám umožňuje zistiť si potrebný údaj takmer okamžite, podľa tradicionalistov je ale otázne, či sa týmto spôsobom nejako zvyšuje všeobecná úroveň inteligencie či múdrosti v spoločnosti. Pripomeňme si však, že už pred tisícročiami sa v starovekom Grécku veľmi podobne, negativisticky stavali vtedajší myslitelia aj k inej „informačnej technológii“, ktorú ľudstvo do konca 20. storočia považovalo za absolútne kľúčovú a ktorej význam sa, paradoxne (?), začína v digitálnej ére znova relativizovať.

Správu o spochybňovaní významu písma podáva Platón vo svojom diele - dialógu Faidros (Phaedrus). Sokrates ako jeden z diskutérov si v ňom berie na pomoc príbeh egyptského boha Thovta, vynálezcu písma, ktorý svoj vynález prezentoval vtedajšiemu vládcovi Egypta - Amonovi. Jeho reakcia na tento vynález bola priamočiara - videl v písme nie nástroj na zapamätanie, ale na pripomínanie si. Podľa neho nový vynález spôsobí len to, že ľudia sa budú spoliehať na písmo, nebudú si cvičiť pamäť, nebudú v nej kumulovať informácie, a teda nebudú tvoriť to, čo je možné nazvať múdrosťou.

Stret predliterárnej či orálnej kultúry s kultúrou písma bol teda rovnako búrlivý, ako to dnes vidíme v prípade stretu sveta analógového a digitálneho. Aj dnes sa digitálny svet považuje za povrchný, nestály, nespoľahlivý, efemérny, kvantitatívny... A práve v týchto jeho charakteristikách treba zároveň hľadať aj jeho silné stránky. Obrovské dátové sady, ktoré v tomto svete vznikajú a uchovávajú sa, ktoré za sebou zanechávajú ľudí i stroje, sú potenciálnym zdrojom poznania - stačí len vedieť, ako toto poznanie zo „surových“ dát vyťažiť.

Pravda, digitalizácia, ktorá sa dotýka sféry pôsobenia knižníc, je predovšetkým spojená s tým prvým, užším vymedzením tohto pojmu, teda s konverziou, uchovávaním a využívaním prameňov, ktoré sa dnes zvyčajne označujú ako kultúrne dedičstvo. A to je práve oblasť, v ktorej robili svoje výskumy autorky dnešných dvoch hlavných článkov. Hľadanie optimálnych spôsobov vyhľadávania a sprístupňovania digitálnych informačných zdrojov, analýza, porovnávanie a definovanie národných politík v tejto oblasti, či skúmanie správania a preferencií používateľov informácií v rozličných oblastiach ľudskej aktivity (a teda aj v oblasti podnikania) patria medzi dominantné témy výskumu súčasnej informačnej vedy. Verím, že ich výsledky nám všetkým pomôžu lepšie pochopiť a definovať miesto knižníc v modernej spoločnosti „veľkých dát“.

Jaroslav Šušol

jaroslav.susol@uniba.sk

Katedra knižničnej a informačnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave